

Előfizetési feltételek:
Vidre postán vagy helyben hához
horvá.)
Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyes szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
hasábsor petisoregyszeri hirdetésnél 12.
kétzeresnél 10, háromszorossal 8 kr.
A nyilvántartási díj 50 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Hirdetmények elfogadásának a hi-
adóhivatalon kívül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
hivatalában Budapesten: Dorottya-utca
3. sz. 1. em. Bécs: Wallischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, kalap-u. 15. sz. 1. em.

A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Bérmertelen levelek csak ismert e-
zekről fogadhatók el. — Keziratok nem
adatok vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint **(Ker-
tész József** könyvnyomdai irodája)
hova a lap anyagi részét illető közlemé-
nyek (előfizetési pénzek, hirdetések
kivételével) küldés körül panaszok) intézendők.

Budapest, május 12.

Nem létezik oly rossz ügy, melynek védője nem akadna, még pedig sokszor valóságos meggyőződéstől vezérelt védője.

Ezen régi állítás újabb bizonyítékot nyert egy vezércikkben, melyben a „Magyar Politika“ tegnapi számában azon fölfogás védelmét tűzte ki céljául, hogy ha már megtakarításokat kívánunk tenni, azokat ne a közös hadseregnek iparkodjunk érvényesíteni, hanem honvédségünknek, s azért a Széll Kálmán által töröltni ajánlt 2 és fél milliónak reánk eső quota részét, mintegy háromnegyed milliót, vonjuk le honvédelmi költségvetésünkkel s arra 6 és egy negyed millió helyett csak 5 és egy negyed milliót költsünk.

Ezen nézetének indokolásában megemlékszik tisztelt lapársunk Úrményi Miksa képviselő urnak 1872-ben tartott országgyűlési beszédéről is, melyben a „Magyar Politika“ szavaival élve, „a támadások özönével találkozott azon kérdés megpendítése, hogy honvédségünknek eddigi irányú fejlesztésében meg kell állanunk.

Élénk emlékezetünkben van az idézett beszéd, mely, ha nem eszünk más eszmét is hozott napfényre, t. i. azt, hogy honvédségünket oly szoros összefüggésbe kell hozni a közös hadsereggel, mely körülbelül a beolvadással egy-értelmű volna.

Úrményi Miksa képviselő ur akkor körülbelül maga maradt nézeteivel, és a közvélemény legfőbb magánúton értesült arról, hogy vannak az ország képviselői között négyen-öten, a kik ugyan e véleményen vannak.

A mondottakkal szemben köszönettel tartozunk a „Magyar Politika“-nak, hogy a kérdéses vélemény mellett a nyilvánosság terén sikra szállott, miből, ha azt következtetjük, hogy az képviselőházunk ugy nevezett conservatív frakciójának helyesléssel találkozunk, talán nem eszünkünk.

Ha így állanak a dolgok, akkor azon eddig más indokoknak tulajdonított, vagy épen curiosumnak tekintett jelenség is magyarázatát találja, hogy a magyar delegatio hadügyi bizottságának összes mágnás tagjai, a javasolt törléssel ellen szavaztak.

Ezek mindinkább világosan tüntetik föl azt, hogy a conservativeknek egyik program pontját képezi a honvédség megsemmisítése és a közös hadsereg intézményének kitágítása.

Nem kívánunk ez alkalommal honvédségi intézményünknek katonai szempontból megbírálásába bocsátkozni, de szükségesnek tartjuk kijelenteni, miszerint mi sem állítjuk azt, hogy szervezete, tekintettel az állandó hadsereghez való viszonyra, katonai szempontból a legkittinőbb volna, de azt tudták és nem is tagadták mindazok, a kik az intézmény életbeléptetését kezdeményezték, s ha azt még is tették, az bizonyára azért történt, mert belátták, hogy az állammal összefüggésben álló minden intézményeknél, nem az abstract véve legjobb rendszer alkalmazandó föltétlenül, hanem figyelembe veendő a politikai tényezők, a nemzet sajátosságai és kívánalmai, valamint mindenekelőtt az opportunitás.

Mind ezen tényezők fönlóttak ez intézmény kezdeményezésénél és fönlóttak ma is, ha tehát számbavétettek akkor, figyelmen kívül nem hagyhatók ma sem.

De különben sem vonhatja kétségbe a „M. Politika“, melynek hasábjában sürgetik minduntalan a nemzet sajátosságainak megfelelő gyakorlati politikát, miszerint meglehetősen meddő dolog volna a honvédség megszüntetéséről, vagy a közös hadseregbe való beolvadásáról beszélni, mert azon törvényt, melyen az intézmény alapul, a képviselőház beleegyezése nélkül megváltoztatni nem lehet, azt pedig bárhogyan kívánja alig hiheti a „Magyar Politika“, hogy egye-

lőre találkozzék oly képviselőházi többség, mely a hazafias közvélemény elleni ily merényletre vállalkoznék.

Hozzá kell tehát szoknia a „M. Politika“-nak is ahhoz, hogy honvédségünket oly létező intézménynek tekintse, melynek hivatása élni és fejleszteni, nem elsovadni, miért is e kérdést csakis ezen és nem más szempontból kell és lehet tárgyalni.

Ha pedig ily szempontból tárgyaljuk az ügyet, akkor első kérdésnek föl kell tennünk azt, vajjon a honvédség költségvetése magának az intézménynek veszélyeztetése nélkül eltűrhet-e új törlést.

Mellőzni kívánjuk e kérdésnek részletes taglalását már azért is, mert arra általános szempontból is nagyon könnyen megfelelelhetni.

Ugyanis a „Magyar Politika“ elfelejté vagy el akarta felejtetni, hogy honvédségünk költségvetése, ha az intézményt oly módon fejlesztettük volna mint az tervezetét, ma közel érné a 10 milliót, és hogy a 6 egynegyed milliónyi költségvetés csakis a legnagyobb sok hazafi által némi aggodalommal tekintett megtakarítás, a kifejlődés idejlegesen beállítása és csak a status quo föntartására szorítkozás által éretett el, miből önként következik, hogy további törlések magát az intézményt támadnák meg.

Ezen szempontok a közös hadseregre nem alkalmazhatók, a törlésre ajánlott összeg a hadicélokra megszavazandó millióknak oly csekély részét képezi, hogy egy kis takarékossgal és jó akarattal minden nagyobb baj nélkül kiegyenlíthető volna a hiány.

Nem akarjuk ismételn mindazokat, amik már is elmondottak annak bebizonyítására, hogy Széll Kálmán képviselő ur indítványja a hadsereg harccképességét nem veszélyezteti, s ezen állítást, mely eddig alapos indokokkal megczáfolva nem lett, bebizonyítottak kell elfogadnunk.

Föltéve, hogy a „Magyar Politika“ nézete a honvédelmi költségvetés megnyirbálását illetőleg helyes és kivihető volna, még akkor sem lennének képesek ebből indokot meríteni arra, hogy megtakarításokat ne eszközöljünk a közös hadsereg költségvetésén ott, hol az minden veszély és kár nélkül lehetségesnek mutatkozik.

Pedig erről van szó, mert ismétljük, a törlés veszélyét vagy kárát alaposan ki nem mutatta senki, a megtakarítás célszerűségét és szükségét azonban érzi az egész adózó nép.

— A budapesti entrepots-k és docks-ok építésére, mint egy honfiktársunk Londonból írja, egy angol társulat, mely 3 millió föltt rendelkezik és 200 ezer fitnyi biztosítékot letenni kész, szívesen vállalkoznék, ha ez iránt a főváros municipalitásával megegyezhetnék. A közrak-tárak kérdése nálunk a fővárosi kereskedelem hanyatlásával szemben minél előbb megoldandó lenne. Reméljük, hogy a budapesti képviselőtestület föl fogja használni e kínáló alkalmat, mely kivált most két kézzel ragadandó meg, mivel a vállalkozás külföldi pénzt hozna az országba.

— A Deák-párt ma este 7 órakor tartott értekezletén Bittó István miniszterelnök előterjeszté válaszáat, melyet Tisza Kálmánnak ismeretes interpellációjára a képviselőház holnapi ülésében fog előadni.

A miniszterelnök előadása némely képviselők részéről több hozzá intézett kérdésre adott alkalmat, melyekre névbe egy a miniszterelnök, valamint a pénzügyminiszter részéről a kellő fölvilágosítások megadotván, a válasz az értekezlet nagy többsége által helyeslőleg tudomásul vétetett.

Ezután Ghyczy Kálmán pénzügyminiszter bejelenté az értekezletnek, hogy a holnapi ülésben fogja be-terjeszteni azon törvényjavaslatot, melyben a 153 millió költségen második felének fölvetelére kér hatalmazást; egyszersmind előadja nézeteit az 1875. és 76. évi költségvetésekre nézve.

A pénzügyminiszter előadása az értekezlet által élénk éljenzéssel fogadtatott; s ezzel 8 óra 45 perczkor eloszlott.

— A központi bizottság ma d. e. 9 órakor tárgyalta a hamis vagy vétkes gondatlanságból származott bukás eseteiben követendő eljárásról szóló törvényjavaslatot.

A bizottság a következő módosításokat eszközölte: A 2. §. 1-ső bekezdése következőleg módosult: a kir. ügyésznek jogában áll iratokat, kereskedelmi könyveket és okiratokat a csödbíróságnál vagy perügyelőnél megtekinteni és azokból kivonatokat vagy másolatokat venni; — a 2. kikezdés változatlan maradt; a 3. §-nál, mely a távollévő bukottak iránti eljárásról szól, az első pont kihagyatott s ezt pótolja a 4. §. következő szövege: „a további eljárásnál a fönlótt szabályok és gyakorlat köve-tendők“; — a 2. bekezdés végpontja, mely a bukott elő-vezetettése és kihallgatására vonatkozik, akként módosult, hogy a csödbíróság szükség esetében a bu-kottat elővezetési paranassal mellét kihallgatja; — a 6. §. szintén módosított, amennyiben a hivatkozás nem köz-vetlenül az 1840. XXII. tvczikk 128. §-ra, hanem az 1844. VII. tvczikk által megváltozott 128. §-ra fogadta-tott el; — a 7. és 8. §§. a hivatkozások kijavításával fo-gadtattak el; — a 9. §., mely a már folyamatban levő esődesetekről rendelkezik, következő szövegezést nyert: „a jelen törvény hatálybalépte előtt megnyitott esődesetek-nél, amennyiben vagyonsbukott ellen buká-sa miatt vizsgálat nincs folyamatban, az eddigi törvények alkalmazandók; a 10. §-ban Magyar-ország helyett az „ország“ kifejezés vétetett föl.

Ezzel a tvjavaslat tárgyalása befejeztetvén, a bi-zottság jelentésének előadásával, mely a holnapi ülésben fog előterjesztetni, Horánszky Nándor előadó biza-tott meg.

— A baloldali kör tegnap esti (május 12.) értekez-letén a honvédelmi miniszterium házárol szóló törvényja-vaslatot illetőleg hangsúlyoztatott, hogy mielőtt e külön-ben nem kifogásolható javaslatot megszavazná, kívánatos volna pénzügyi helyzetünkkel tisztába jönni. Különben a kör nem köti meg tagjai szavazatát. Az ügyvédí rend-tartást illetőleg, a közös kényszer-kamra rendszert, melyen e javaslat fekszik, elveti a szabad egyesülés elvén új tör-vényjavaslat előterjesztését követeli. A 3 évi gyakorlatot, a doctori kötelezettség elejtése mellett, elfogadja; a tör-vény visszaható erejét a kör nem pártolja. Az ügyvédí kamra ügyeit a királyi táblához és legfelsőbb törvényszék-hez föllebbezné. A bírói vizsgát illetőleg a kör elfogadja a központi szöveget csekély módosítással, — a külön-veleményt elveti.

Mint biztos forrásból értesültünk, tegnap a mi-niszterelnökönél tartott értekezleten a középpárt és bal-közép tagjai kivül jobboldali képviselők is voltak jelen. Az értekezleten Ghyczy terjeszté elő az ország pénzü-gyi helyzetéről s a teendő legelső intézkedésről azon nézeteit, melyet közelebből a háznak is elő fog terjesz-teni. A conferentián jelen voltak: Lónyay, Wahrmann, Csengery, Széll, Pulszky, Prileszky, Perczel, Gorove, Somssich, Domahidy, b. Simonyi, Péchy Tamás, Móricz, Várady, Tisza Kálmán s a miniszterek Pejacsevics és Wenckheimon kivül.

— A „Hon“ hire szerint ma reggel a miniszter-elnökhöz Tisza Kálmán s a balközép és középpárt több tagja bizalmas conferentiára volt meghíva, melyen a mi-niszterelnök előterjesztette a Tisza interpellációjára adan-dó válasz főbb momentumait.

— A „Magyar Politika“-ban olvassuk a követke-zőket:

Az igazságügyminiszteriumban — mint értesültünk — e napokban egy törvényjavaslat készült el, melynek célja a Verbőczy Hármass könyve alapján sarkaló és a mai kor igényeivel többé már össze nem egyeztethető in-gadozó jogállapotot megszüntetni, melyben a nagykoru-ság jelenleg van. Ez különösen a nők nagykorúságának megállapításánál érezhető. Most, míg az ország azon ré-szeiben, mint a Királyhágón tul és határörvidéken a még érvényben álló osztrák polgári törvény-könyv értelmében a nő huszonnégy éves korában nagykoru lesz, addig az ország azon részében, hol Verbőczy Hármass könyvének 1-ső része 112. cikké az irányadó, a nők férjhezmenetelök által válnak nagykorúakká, míg a hajadonok eltekintve koruktól mindig gyámhatóság alatt maradnak. Innét van, hogy 16—17 éves férjes nők vagononk föltt szabadon rendelkeznek, míg a harminczas éveket már meghaladt hajadonok még mindig gyámhatóság alatt állanak, ha csak korengedélyt nem nyertek. Az e tárgyban készült javas-lat, értesülésünk szerint, megtartja a régi magyar jog azon helyesnek bebizonyult intézkedését, hogy a nő férjhez-menetele által nagykorúvá válik, de egyuttal kimondja, hogy a hajadon huszonnégy éves korában szintén telje-sen nagykoru lesz. A nagykorusitási kérelmek nagyszá-ma és az alkalommal gyakorlatban levő nehézkes eljárás szükségessé teszi, hogy e kérdésben még a polgári tör-vénykönyv behozata előtt, néhány rövid szakaszból álló törvény által megoldást nyerjen.

Sturzenmeyer

A „Lloyd“ írja:

Mint halljuk, Bittó miniszterelnök a képviselőház legközelebbi ülésének egyikében alkalmat veendő, felelni Irányi mult hó 23-dikán beadott interpellációjára az egyrészt Ausztria és Magyarország, másrészt meg Franciaország közt a német-francia háború kitérője idején állítólag kötött szövetség tárgyában. A miniszterelnök e tárgyban már érintkezésbe tette magát Andrássyval, s azon meggyőződést szerezte, hogy ily egyezmény nem létezik.

A „Pester Corr.“ tegnap déli kiadása írja:

Megbízható forrásból halljuk, hogy a reichsrath-delegatio kérvényi bizottsága, mint már a magyar delegatio hetes albizottsága tette volt, a kérvényeket, melyek a hadsereg felszerelése iránti szállítás tárgyában nyújtottak be, a hadügyminiszterhez kívánja elintézés végett utasítani. Ebben — teszi hozzá a könyvomatú lap — kétségtelenül azon, a magyar delegatio által föllított alapelvek jutna érvényre, hogy a delegatiók, mint nem direkt választott parlamenti testületek, nem illetékesek a kérvények önálló elintézésére.

A tanulmányi alapnak a magyar kath. főpapság általi segélyezése a sajtóban különféle értelmezésekre, gyanúsításokra és magyarázatokra szolgáltatalkalmul. Ennek következtében a mai hivatalos lap illetékes helyről vett értesülés folytán, következőket közli:

A tanulmányi alap jövedelmei teljesen elégségesek arra, hogy azokból az ezen alpra utalt tanintézeteknek rendes folyó szükségletei kellőleg fűdöztesse. Azonban nemcsak felette kívánatos, de szükséges is, hogy az akadémiák és közéletadók a haladás igényeire képest lehetőleg fejlesszenek, és hogy e kor- és észszerű fejlesztés, dacára súlyos pénzügyi helyzetünknek, mely az állam pénzerőnek lehető kímélését parancsolja, halasztást ne szenvedjen.

E végből, ezen fejlesztés sikerebb és gyorsabb eszközölhetésének céljából fordult a vallás- és közoktatási miniszter a kath. főpapsághoz, mely a kívánt segélyt egyszerűen és készségesen megadja és a f. 1874. évre negyven, a jövő 1875. és 1876. évekre ötven-ötven ezer forintot ajánlott föl anélkül, hogy hazafias és teljes elismerésre érdemes ajánlatát föltételekhez kötötte, vagy eziránt a püspöki kar, akár annak valamely tagja és a vallásügyi miniszter között bármely irányu vagy természetű ígéretet váltattak, kikötések compromissumok létesültek, megállapodások történtek, vagy csak szónyegen is forogtak volna.

Az erdélyi jobboldali és középpárti képviselők az albizottságnak munkáját tegnap tárgyalták. A föllított kérdőpontok közül az első, t. i. a házi adó behozatalát mindenki akarja statisztikai adatok után megállapítandó adópercent szerint. Azonban erre nézve határozat nem hozott, miután a miniszter az ország többi részeinek képviselőit is kifogja hallgatni. A második pont azt tartalmazza, hogy a kisebb városok egyesítendők a megyékkel, kivéve azon városokat, melyek nagyobb népességgel, vagy fejlettebb iparral s kereskedelemmel bírnak; melyek vagyonosabbak s jól vezetik a közigazgatást. A belügyminiszter megjegyzi, hogy a városoknál nem is annyira az önadóztatás, mint egyéb közigazgatási szempontok a mérvadó. Vannak városok, melyek saját vagyonukból, minden pótdadó nélkül fedezhetik közigazgatási költségeiket, de a közigazgatás általános szempontjai iránti tekintetből még sem tarthatók fön. A központ szervezése nézve is nagy befolyással van az, hogy a központok kívül van 70 kisebb-nagyobb város, mely közvetlenül a miniszterium felügyelete alatt áll. A harmadik pont egyszerűen elfogadtatott, a negyedik pont is, melyben az mondatik, hogy a külön politikai fejlődéssel bíró területek egyesítése lehetőleg kerülendő, s hogy az egész kikerekítési mű gyorsabban menne ha a szász nemzeti vagyon a szász egyetem hatásköre s a királyfői munitipiumok szervezésének kérdései előbb külön törvény által szabályoztatnak, el lett fogadva általánosságban.

A közös hadügyminiszter a palatói Grippi erdőre egy második emelet építése céljából fölvetett 66,000 frt fölhasználása s a pettau kaszárnya alkalmassá tétele iránt új előterjesztést nyújtott a delegációhoz be. Az osztrák delegatio ez előterjesztést, mely, a takarékosági sürgetésekre jellemző válaszul, újra pénzt kér, a pénzügyi bizottsághoz utasította.

Az osztrák delegatio bizottságának mai üléséről a következő tudósítást veszszük: A bizottság a hadügyminiszterium rendes költségvetésének tárgyalását abban hagyja s a rendkívüli tárgyalására tér át.

Demel előadó az I. czinnél „a még hiányzó anyagszerkezések kiegészítése“ a fölvetett egész összegnek (10,000,000 frt) törlését ajánlja. Elfogadtatik. A 2-dik czim 1. tételénél „50 ezer Wernld-fegyver beszerzése“ az előadó indítványára 2,050,000 frt helyet két millió szavazattal meg. A 2-dik tételénél („az erődített helyek fölfegyverzése“) a fölvetett tétel a magyar delegatióval egyértelműleg töröltetik. Szintugy a 3-ik tétel is. Olmützi erődítések, 85 ezer frt. E tételnél a hadügyminiszterium az előirányzat védelmére kelt.

A 4-ik tétel tengerparti ágyuk (Polában) nagyobb vitára ad okot. Az előadó a fölvetett 90 ezer frt törlését javasolja. Scrinzi és Kartung az előterjesztés mellett szólnak. A hadügyminiszter erőlesen védelmezi a tétel nélkülözhetlen voltát s azt mondja, ha az elvettetik, a jövő delegatio elé újra be kell terjesztetnie. Az előadó javaslata fogadtatik el. Az ülés tovább foly.

Hassunk nemzetgazdasági reformjaink által is a nemzetiségek összébbsimulására.

Az alkotmányos szabadság intézményeiből eredő jogok és kötelesek a legjobb tényezők, melyek ugyanazon állam különféle ajku polgárait egy szilárd nemzettestté tömöríthetik; azonban, a politikai jogok legtöbbjének gyakorlata szörvényes és soha sem hathat az összeforrásra oly folytonosan, mint a társadalmi együttlét, a közgazdasági együttes munkálkodás, ugymondva: a közös vetés, a közös aratás, az együtt fűrdözés, s a siker gyümölcseinek együtt élvezése; ezért várjuk mi a nemzetgazdasági reformoktól nemcsak házáni anyagi jobblétét, hanem nemzetiségeink összébbsimulását is.

Anglia hatalmának egyik legerősb oszlopát a képezi, hogy a gentry nemcsak az önkormányzatban teljesíti polgári köteleit, s a parlamentben jelentékeny tényező, hanem a közgazdasági téren is előjár; a két elsőben a mi volt kiváltságosaink is ép ezt az elhivatást töltik be, hanem a közgazdaságban kevesen adnak jó példát, holott a jogegyenlőségi átalakulásunk által megszibbadt befolyást ép ezen a téren állíthatnák helyre teljesen, az ország, de a más ajku nemzetiségeknek is kiszámíthatlan hasznára; mert itt nemcsak a kölesönös anyagi gyarapodás lenne az eredmény, hanem politikai viszonyok is tetéznék az áldott sikert.

Bár mennyire igyekeztek is a nemzetiségi izgatók a terrenumot alá aknázni, tény, hogy azon vidékeken is, a hol a lakosok többsége nem magyar, a volt urberes szívesen eljár tanácsért (és kalácsért) volt földesúrhoz; bár az ámitók ígérte aranyhegyek még nem mosódtak el álmokképekként a fölhevített képzelet szemei előtt, — a kegyelet gyököszálait teljesen kiirtani a nemtelen izgatás maig sem vála képes. Az előföltételek tehát megvannak; ott az alap, csak építeni kell rá.

Volt földesurainkra, különösen az említett vidékeken szép elhivatás vár, csak hogy ezt nem lehet kényelmes fűstölgetéssel betölteni; átkell, hogy hatva legyenek a földadat nagyszerűségétől: tanulniok kell, hogy taníthassanak, szorgalmasaknak lenni, hogy iparkodásra buzdítsanak, kitartani, hogy az utánok jövők se csüggedjenek; s ha a nagy célért lelkesülni tudnak, ha a hazai fölvirágoztatásért, polgári testvériesüléscért készek lesznek áldozni is tehetségek szerint, hogy így kapcsolatosan mozdítják elő a köz-, és a maguk hasznát, természetesen hangyaszorgalommal munkálva; — akkor még önnagok is megláthatják az ígért földet, s büszkén mondhatjuk el: e téren is teljesítők a hazai iránti kötelemeket, nemes volt a cél, nemes az eszközök, s im a nemzetre új fény derült!!!

Rendesen a volt földesurak tulajdonai a nagyobb birtokok, a gazdaság belterjesebbé tételére szükséges tőkék is náluk vannak, s abban is ők adhatnak példát, értelmiségiként fogva, hogyan kell és lehet az investíciókat helyesen, a helyi viszonyoknak megfelelőleg megtenni, — hogyan lehet a váltógazdaság különböző nemait, az elmélet és elhaladottabb gazdasági tapasztalatok fonálát kézben tartva, gyakorlatilag foganatosítani, sőt biztos hasznót nem ígérő, áldozatokkal járó kísérletekre is ép azon volt földesurak képesítvők, kiknek szénájuk rendben van, kik társadalmi állásuknál fogva gyakran érintkeznek szakképes gazdákkal, nemesak szokásból, hanem tanulás végett látogatják a gazdasági egyesületek gyűléseit, szemléltetik azok kiállításait, s olvassák a mezőgazdaságat vivmányait ismertető alkalmazhatóságokról értekező szakközlönyöket.

Ha az ilyen nagy gazdák a földmivessépp élére állnának s nem hagyják őket korlátolt értelmük sötétében tévelyegni, miközben a fokozatosan növekedett államterhek, s a megelhetés sulya alatt földhözragadtakká lesznek, — talán föld nélkül; ha a helység művelt gazdái szintugy magok köré gyűjtenék a derék jóra való földészgazdákat, előtük nyitnák meg a jövedelem fokozhatóságát módjait, előadó szaktudomány tanulságos könyvét, — ha szóval oktattva, tettel példát adva járnának elől, erős hitünk, hogy a régi pietas lassankint helyre állana, s a volt földesurak ismét oly befolyásra tennének szert, mely saját gazdaságuk előnyeik kívül, nagy hordoróval bírna az egész helység gazdaságának emelkedésére, s így közvetve az egész ország anyagi fölvirágoztatására. Lehetnek, vannak egyes nagyobb gazdák, kik ily irányban már is hatnak, ámde ezt többen nagyon sokan kell hogy tegyék.

E mindenkire áldást hozó irányadás és vezérlettel szemben ugyan miféle hasonerejű tényezőzt állíthatnának a nemzetiségi izgatók?

A nagyhangu ámitásból már kiocsudott azok nagy része is, kik abban egykor reményhorgonyt véltek találni, a sokszázados hazaszeretet tisztító tüze elpárologtatta a gyűlölet mérges miasmait, s mind széles körben ver gyökeret azon meggyőződés, hogy az izgatók által kijelölt út ép oly kevésbé vezet egyéni jólétre, mint az álmódott politikai hatalomkör elfoglalására.

Az idő győzte s győzi meg arról napról-napra jobban a másnemzetiségű polgárok józan részét, tulnyomó többségét; az idő, e nagymester fogja meggyőzni arról is, hogy nemzetiségiüket e hazában századokon át megtartván, annak jelenét a szabadság közössége, a jogok egyenlősége biztosítja minden esorba ellen a jövőre is, ez által fog érezfal vonatni a lelkiismeretlen izgatók elé, s többé megfeszített erővel sem érendenek el oda, honnan a gyűlölködés lángjára olajat önthetnének.

Hisz tudjuk, hogy ezek, a látszólag magasabb célok és puritán elvekéet rajongó izgatók legnagyobb része, visszaadva a nép könnyenhiűségével, nem könnyítenek a saját fajukbeliek terhein; hanem saját hasznukat tartva szem előtt, nemzetiségi célokra mit se áldoznak, sőt az elámitottaktól követelnek, hogy ismét ezek vállain emelkedhessenek a képzelt Olympusra, s vezért játszhassanak ott is, ahol jó közlegényeknek se illenek be.

Ha a nemzetgazdasági előremenetelben nagyobb gazdáink elfoglalták majd helyüket, s irányadásuk jótékonyasága hangosan szóland az utánuk indult földészgazdák jövedelmének kézzelfogható szaporodásában, —

ha a reformált meyerendszer és helyesebb irányu közösségi élet körében célirányosabban és több mérséklettel fognak közösen gyakoroltatni a politikai jogok, az ország alkotmánya, törvényei nemesb értelmében, a megye és község népének érdekében: — egy idő múlva még a konokabbak is párhuzamot vonandnak a közt: mit tettek a nemzetgazdasági vezérek, mit köszönhetnek ezek utmutatásának — és a közt: mi lett az izgatók ígéréteiből, mit várhatnak tőlük azutánra, s ez a párhuzam pálcát törend azok fölött, kik egykor a legkiméletlenebb absolutismusként valának saját nemzetfeleiket se kímélő vakesszközei, — most pedig felesaptak volt a nép erszényének, s a hol tetteők a jótékony alapítványoknak rovására az alszabadság leg-radicalisabb apostolaiává; hihetőleg maradnak még követők azutánra is, de vezérhangjuk a pusztában kiáltó szózat lesz, mely e hazai különajku polgárainak egyetértését zavarni nem fogja.

A nemzetgazdasági folytonos és fokozatos haladás minden culturállam üdvének kincsét rejti magában; számmunkra egy talizánt is íríz, — ne hagyjuk ezt a talentumot heverni!

Vidéki levelezések.

Jászágóból. Jász-Kis-Kisér, május 5.

Végzetünk, ugy látszik, nem akar kifáradni ellenünk intézett csapásaiban. Egymást érik a bajok. Az utóbbi három évben kolera, rozsdahimlő, és az ég tudná, miféle csapások egymást föl váltva, sokszor együtt, egy időben sújtottak bennünket.

Ez idén reméltünk; de ismét esalódtunk. Egész vidékünkön — mi nem kevesebb egy millió hold földnél — ugyszólván semmi termés sem leend.

Az egész tél hideg, sőt kemény hideg volt, de egy vonal hó sem esett. A hideg 10—15 fok között váltakozott, a földeket rendkívül porhanyóvá tette a földszinén, és meghagyván az őszi göröngyöket, miket annak idejében a nagy szárazság miatt elhengerelni nem lehetett, és a tavaszi folytonos a mai napig tartó orkán szerű szelek elsöpörték a földszinen levő porhanyó fűtést és pusztán maradt a göröngy, a vetések ki nem keltek, ami pedig kikelt, el van száradva, s most 35 fok melegség után három éjjel egymástán 5 fok fagyra, minden elfogyott. — Nyolcz hónapja vár már e vidék esőre, és még kilátás sincs arra, hogy legyen!

Elvesztünk, bizonyosan semmivel leszünk! Isten ezen ostromozásához még aztán az emberek erélytelensége is járul, s ez segíti a bajt tetézni. Mindenki összefont karokkal néz a baj elé, senki sem tudja, hogy mihez kapjon!

Azonban a közérdekű „munkák“ mégis folynak, az adót folytonosan exequálják, viszik a sok ágytéműt a szegénységtől, — node ezen anyyiban megnyugszunk, mert az államnak is viselni kell terheit, és ezt adó nélkül nem lehet.

Vidékünk anyagilag is pusztulásnak is indult, szellemileg talán mégis gyarapodunk. Eddigelő egy lapunk volt: a „Jászokunk“, az is rozsz; most egy másik, a „Jászokunk Polgár“ küldte szét mutatóváltványait; — ebből legalább az okos és magyar szót könnyen megértethető, nem ugy, mint az eddigi „Jászokunk“ sok nyelven, de egyen se correct szerkesztett érthetlenségéből.

H. J.

Szabolcsból.

A régi megyei életnek egy testben már évek előtt megtört, köztiszteltben állott agyastyánját, a 72 éves, idősb pozsonyi Elek Mihály urat, f. hó 7-kén tettük örök nyugalóimra a család Pozsonyban levő sírboltjában.

A közel- és távolból összesereglettek nagy tömege környezéi ravatalát a férfunak, kinek neve és tevékeny sége megyei életünk egy szép emlékezőtes korszakával van összefonódva.

Gondos nevelés után a katonai pályára lépvén, de magasra törő szelleme a béke korszakában kielégítést nem találván, néhány év után a polgári életbe tért vissza, hogy tevékenységének a megyei tanácskozással s a közszolgálat terén keressen elfoglaltatást.

Előbb mint megyei elnöke, majd mint főszolgabíró és II-od alispán, szolgálta megyéjét erélye részrehajlatlan igazságszeretete miatt, közbeesülést által környezetten.

Azon nagy reform-küzdelemben, mely az 1848-iki évet megelőző, egyike volt az ellenzék előharcosainak.

1848-ban és 1861-ben az országgyűlésen Szabolcs-megye bogdányi kerületét képviselő, 1865-ben szintén egyértelműleg őt jelölé ki a helyre a közbizalom, de a közbejött agyszéllhűdés már lehetetlenné tévé számára a megbízatás elfogadását.

Helyes fölfogása s világos előadásával a tanácssterem befolyásos tagjává tévők, lelkiismeretessége s megrendíthetlen igazságszeretete következtében a legbonyolodottabb perekben számtalanszor választott bírónak lón a megye határain kívül és fölkerve.

Egy szóval egyike volt azon kitünő embereknek, kik a közéletben tiszteltek, a társaságban szerettek voltak. Nyugodjék békében!

Különfélék.

Budapest, május 12.

(Kinevezések.) A belügyminiszter Biró Kálmán arad-megyei birtokost és törvényhatósági bizottsági tagot a jövedelem-adó kiéteése ellen intézett felebbezések tárgyalása és eldöntése céljából az aradi m. királyi pénzügyigazgatóság székhelyén alakított fölszólamlási bizottság elnökévé, az igazságügyminiszter Jeillinger Háróly verseez kir. törvényeszéki díjas joggyakornokot az oraviczabányai törvényeszékhöz aljegyzővé, a földmivessépp, ipar- és kereskedelemügyi miniszter Kratschmer Róbert zágrábi postásztet ugyan ezen postagazgatósághoz ideiglenes minőségű postagazgatósági fogalmazóvá, a közmunka- és közlekedési miniszterhez Linzboth Ignác és Punkösti Ferenc államvasuti mérnököket k segédmérnökök, a kolozsvári pénzügyigazgatóság Weber Károlyt irodatiszté, és Gere Andrászt irodai segédiszté nevezte ki.

— **Király ő felsőge** f. hó 18-dikán általános kihallgatást fog adni. Előjegyzéseket a kabineti irodában a budapesti várpalotában a mondott napig lehet készíteni.

— **Az orosz czár londoni útjának** részleteire vonatkozólag közöljük a következőket. A czár holnap érkezik Gravesendbe, hol három angol hadihajó s a walesi herceg fogja várni. A királyné és a hercegnők a windsori vaspálya indóházban fogadják a czárt, ki erre kíséretével a windsori várkastélyba fog vonulni, hol tiszteletére diszebed fog tartatni. Csütörtökön a St-George-Halleban lesz diszebed. A czár Londonba csak pénteken megy, hol a Buckingham-palotásba fog lakni. Szombaton a kristály-palotában lesz diszebed. Hétfőn a czár meglátogatja a királynét. A czár f. hó 20-dikáig marad Londonban.

— **A német consul magyarul tanul.** A vasárnapi lövőverseny alkalmával a király hosszabb ideig társalgott Wücker gottter német consullal, a többek közt azt is kérdezte tőle, hogy mint érzi magát Pesten; erre a német consul azt felelte, hogy nagyon jól, oly jól, hogy már a szép ország nyelvét is kezdé tanulni. A király meglepetve kérdezte: „Ah ön a mi nyelvünket tanulja?” Ezután magyarul intezett hozzá egy kérdést, miáltal azonban a consul nem csekély zavarba ejtette, ki a „Reform” szerint így felelt: „Értek ugyan már mindent, — a mit mondanak — de szabatosan még nem tudom magamat kifejezni.” Ezt ugyan kezdő tanulónak elég szabatosan mondotta.

— **Gróf Csáky László.** Nyitra megye főispánja arcképének leleplezési ünnepélye f. hó 4. ment végbe a nyitrai megyeház nagytermében. A „Nyitra”, mely ez alkalomból díszes ünnepi kiadásban jelent meg, az ünnepélyről részletesebb tudósítást közöl, melyből átveszszük a következőket. A megye alispánja a f. hó 4-en tartott bizottsági közgyűlésen, melyre a bizottsági tagok majdnem teljes számmal jelentek meg, hosszabb beszédben vázolta azon indikátokat, melyek a megye közönségét arra indították, hogy a főispán arcképét a megyeház nagytermében elhelyezze. Az alispán által előadottak szerint gr. Csáky László, ki 1820. évi decz. 22-én született, 1843-ban mint a főrendiház tagja, a szabadelvű párthoz csatlakozott és benső baráti viszonyban állott gr. Batthányi Lajos, gr. Széchenyi István, b. Wesselényi Miklós, gr. Teleki Lászlóval. Utóbb Trencsén megyének al-, majd főjegyzője volt, és mint a megyei haladó párt vezéré a megye szabadelvű része őt szemelte ki az alispáni székre, az 1848. évi események miatt azonban a tisztújítás nem volt megtartható. 1848-ban Szepes megye főispánjává a honvédség főállásának elrendelése után kormánybiztosnak is neveztetett ki. Mint ilyen tevékeny részt vett a szabadságharc szervezésében; ő szervezte a megyei honvédszázalóját, guerilla- és vadászapatokat alakított, önkéntes tüzérséget. Lőcsén önköltségén fegyvergyárt állított. A világi capitulációt nem fogadta el, hanem állottzetben Csehországon át Belgiumba és innen Párisba menekült. Bujdosásában magasztos szellemű anyja kísérte. A honvágy 1852-ben visszahozta hazájába; itt haditörvények elé állítván, ismét halálra ítéltetve, azonban megkegyelmezett, de 1859-ig folytonos főtábor alatt tartatott, 1861-ben és 865-ben a városi kerület képviselőjévé választották meg, és mint a 67-es bizottság tagja, tevékeny részt vett az alkotmány összeállítás körül. Végre 1867 óta Nyitra megye főispánja. Az alispán beszédét és az arckép leleplezését több percznyi jelenlévő követé; azután Krajcsik János püspök vezetés alatt küldötték meg a főispánhoz, őt a leleplezés megtörténtéről értesítendő. A főispán meghatott hangon adott válaszában hangsúlyozá, hogy az ünnepélyes ténny annak emlékeül kívánja tekintet: hogy ő volt az első főispán, ki a függetlenségi harc óta lefolyt 18 évi szenvedés után Nyitra megyében az alkotmányos működést ismét megkezdte. Erre a főispán, viharos éljenzés közepette, a nagy terembe kísértetett, hol a rendes évharmados közgyűlést megnyitá. — Este a megyei és városi közönség fényes fáklyásmenetet rendezett a főispán tiszteletére, mely alkalommal Balázsovits J. tiszti főjegyző tartott hozzá üdvözlő szónoklatot.

— **Kitűnő rendőrbiztosok.** A „Füg. Polg.”-nak két jeles rendőrbiztosról írunk, s e két eset eléggé jellemzi, mily jó kezekbe van bízva, különösen a vidéken a közbiztonság ügye. Az egyik: Járányi pécsvárosi albiztos. Ez az ur olyan ember, kit a lebujszó ki szoktak dobni, s olyan, hogy a napokban egy özvegy koresmárosné leányát elcsábította, elszöktette s egy félreeső lakásban több napig rejtgette, míg a rokonok föltalálták. A csábító különben nős ember. — A másik a váci városi rendbiztos: Fábriczky Nándor. Ez meg olyan ember, hogy egy kis váci csapcsékben Varsányi nevű városatyával összekapván, a nép szemelattára összeverekedtek s Varsányi véresen maradt a küzdelem helyén. Vácz erélyes kapitánya vagy az erélytelen polgármester elolvashatnak az 1870. évi XLII. törvényezikk 8. §-át.

— **Két és fél mázsa földet** hozott Ováry még az ősszel Nápolyból a Soffatara tűzokádó hegyről, mely mint az olasz gazdák állítása szerint a szőlő és egyéb növénybetegségek, de különösen a crytogema s phyloxera ellen sikeres használatu, de egyszerűs mind nemesítő trágyaszert. Még azt is állítják róla, hogy e földdel trágyázott tőke a fagnak is ellentáll! E mutatvány-földet a földművelési miniszterium vette át, hogy a gazdasági egyletek, különösen ott, hol a szőlőbetegség mutatkozott, kísérletet tészen. Érdekes volna már most tudni, ha az illető miniszterium ígéretét beváltá, hogy az utóbbi fagy alkalmával az azzal megtrágyázott tőkék menten maradtak-e annak irtó hatásától.

— **Színház.** A nemzeti színházban tegnapi este „Stuart Mária” került színre, sokkal nagyobb számú közönség előtt, mint vámi lehetett. Az előadás jelenete a mű színvonalán állt, de még több azon jelenetek száma, melyeket színészeink többé-kevésbé elejtettek. S ennek oka nagyrészt abban keresendő, hogy néhány színésznők nagyon lazán, lanyhán játszott és szerepét a sugó után reczitálta el. A tegnapi előadás e czélónkben csetlett-botlott, botorkált ceglja felé, melyet azonban csak néhány jelmezben közlített meg. A jelzett hiba főleg azon jele-

netekben boszulta meg magát, hol a szavallatnak a dolog természeténél fogva, gyorsnak, izgatottnak kellett volna lennie. Hogy mily hatást idéz elő az ily jelenetekben a szerep nemtudás, s ha a színész a sugó szájából huzza ki a szót, nem kell magyarázni. Az előadás fénypontját Stuart Mária Erzsébet királynéval való találkozására képezte. Ezen jelenetnek Felekiné (Mária) játéka adta meg a kellő koloritot és költészetet. A találkozás első momentumait, midőn a két egymással szemközt álló vetélytársnő tekintete, szava, mint két éles kard csap össze, hogy a másik erejét és gyengéjét kémlelje, Felekiné nem találta el kellőleg, valamint azon kedélyharcot sem érzékítette hiven, melyet Máriaiban a büszkeség és megalázódás vi, de a jelenet második része, midőn valódi arcát ilti föl megvetett vetélytársnőjével szemben, fényesen sikerült neki, s megérdemelte a tapsokat, melyekben a közönség részesítette. E jelenetnél azért szólnunk csak Felekinéről, mivel ellenjátékos, Kassayné (Erzsébet) föltűnően hasonlíthatatlanul kimagasodott. Kassayné nem volt sem királynő, sem hiúságában sértett nő. Játéka csaknem valamennyi jelenetben szintelen, kifejezéstelen volt, s ennek egyrészt szerepe is oka volt ugyan, de nagy részét Kassayné azon hiánya, hogy szerepét, mely apró részleteit nem tudja kidolgozni, s ha öblös pathosszal, s nagy vonásokkal nem jellemezhet, egyáltalán nem tud jellemezni. Nagy Imre (Mortimeo) ha nem hadar oly értelmetlenül több hatást idéz vola elő. Beszédét csak a legnagyobb erőfeszítéssel lehet megérteni, de ha az ember megérti, észreveszi, hogy Nagy Imre jól hangsúlyoz, mit csak kevés színésznőkről mondhatunk el. Szigeti Imre egy jelenetben (Kassayné — Feleki — Szigeti-féle hármass jelenetben) midőn a darab tragikái pathossza egyik legnagyobb hullámát veti, pattogásával a közönség egy részét nevetésre kényszerítette. Feleki kitűnt azok közt, kik szerepüket a sugó után mondták el.

— **Kegyetlen örmester.** A „Reform”-ban egy atya a következő sorokat közli: Fiam Albert gyermekességétől különös előszeretettel viseltetett a katonai élethez, mit atyai szigorom sem volt képes beme elnyomni; e nagy hajlammal végre engednem kellett s 17 éves korában Gyöngyösön a Württemberg 6. huszárezred 5. századában kezdte meg mint önkényes a nyomorult katonai életet. Fiamnak örmestere Fülöp Gábor nevű volt molnárlegény lett, ki különös ellenszenvvel viseltetik mindazok irányában, kik önkéntesen lépnek a katonai pályára. Ezen ellenszenvét nyilvánította mindjárt az által, hogy fiamat egy oly aljas házhoz szálláseltatta el, hol megfertőzött. Midőn ezen esetet az örmesterek jelenté, a legdurvább szitkokkal támadta meg, lehányatta róla főső ruháját s január hó legkeményebb idején 12 napig ingben és lábravalóban löstállóban halatta. Fiam betegsége esett, mely betegsége oly súlyosan nehezedett rá, hogy ezt ismét kénytelen volt fönt említtet örmesterek jelenteni. S erre mi lett a válasz? Az, hogy tettei magát, s fiamat rögtön lóra íltette, és a lovat alatta karikással annyira itóttverte, míg a ló elragadta a lovas, több ölnyire dobla el magáról, s a művelt örmester fiamat föltűnő s arcúl itóttte. E gaz tett után fiam elméjében megzavarodott s a betegség tüdővészébe változott. Most mit gondolna az ember mást, mint hogy csakugyan bejuthatott a kórházba; — korántsem, ezt az örmester minden áron megakadályozta; míg végre fiam betegsége oly borzasztó fokra hágott, hogy az az utczán föltűnt egy városi úri hölgynek, s ezen lelkes hölgy emelt, mint ismeretlen mellette szót a nála szálláson levő főhadnagynál. Így juthatott be végre a kórházba, hol daczára a legmondosabb ápolásnak, melyben az ápoló apácákraól részesült, öt heti borzasztó szenvedés után meghalt. — Ezt tartoztam a nyilvánosságunk átadatni, hogy ítéljen a világ ez örmester föltűnt. Venczely Albert.

— **Csalás.** Aradon Papp Kornél ifju urnak minden áron pénz kellvén s ahhoz tisztességes módon nem bírván jutni, elhatározta csalással azt magának kizsákmányolni. Evégből hivatalos arcot öltvén, az aradi külvárosi földművelők előtt kijelentette, hogy ő felsőbb helyről kiküldve van, az ő házikóikat tűz ellen biztosítani. Midőn az illetők ez ellen szabadkoztak, Papp Kornél ifju ur fenyegetődzött, hogyha nem engedelmessékednek, bezáratni, s nagy pénzbürságra ítélteti fognak. Lingurár Vaszillie és Krecca Iie azonban, miután kettőjükölt 18 frt 38 kr ily módon kizsaroltatott, jelentést tettek a kapitányságnál, s ez a vizsálatot megejtven, a jó madarat befogatta s megfenyítés végett illető bíróságnak átadta.

— **Nemzeti színház.** Szerda, május 13. „Sziget a szárazon.” Vigj. 1 fől. „A nők iskolája.” Vigj. 5 fől.

Táviratok.

— **Bécs,** május 12. A lapok közé teszik az államvasutársulat üzletjelentését az 1873. évről. Az összes hálózat bevételei 35,308,714 frtot, a kiadások 15,042,568 frtot, az uradalmak tiszta jövedelmei 2,143,255 frtot, a régi hálózat összes többlete 6,999,184 a kiegészítő hálózat hiányai 602,294 frtot tesznek.

— A galicziai Carl-Ludvig vasut összes bevételei 10,640,592 frtot, a kiadások 4,667,415 frtot, e szerint a tiszta bevétel 6,273,177 forintot tesznek. Az 5 százalékos kamatok és a részvények törlesztési quotájának levonása után a közgyűlésnek még 2 millió 036,788 frt marad rendelkezésére.

— **Berlin,** május 11. A szövetségtanács elhatározta, hogy 5 márkás ezüstpénzeket veret és „Deutsche Seewarte” czim alatt központi tengerészeti hivatalt rendezesit.

— **Brüsszel,** május 11. Párisból jelentik: A baloldal lemond arról, hogy a kormány által előterjesztendő alkotmányjavaslatokra nézve a sürgősséget követelje — Jalloux hírszerint Frohsdorffba utazott.

— **Páris,** május 11. A balközépi képviselők mai értekezletén a miniszterium ellen ellenséges hangulat nyilvánult. A kormány pénteken terjeszti a nemzetgyűlés elé az első kamarára vonatkozó törvényjavaslatot.

— **Madrid,** május 11. Az „Imparcial” jelenti, hogy a tegnapi minisztertanácsban a válság kitört. Hirsze-

rint Zabala bizatott meg egy kibékítési cabinet megalapításával.

— **London,** május 11. Az orosz czár f. hó 20-ig fog itt időzni. A walesi, edinburgi és Arthur hercegek Gravesendben, a királyné és a hercegnők a windsori pályaúvaron fogják üdvözölni. A lengyel emigransok közt közzétett kérvény, mely az orosz czárhoz amnestia elnyerése végett be fog nyujtatni, eddig 60 aláírással van ellátva.

Közgazdaság.

Budapest, május 12.

— **Az időjárásról írja az aradi Lloyd-társaság** heti szemléje: A most lefolyt héten igen kedvező volt az időjárás. Mérsékeltlen hűvös idő mellett naponkint volt rövidebb ideig tartó bő esőzés, s miután ez az egész országra kiterjedt, az aratási kilátások is sokkal kedvezőbbben alakulnak, úgy hogy az őszi vetésektől rendes időjárás mellett jó közép és a tavaszaktól jó aratás remélhető. — A gabnaüzletben meglángyult a hangulat; az áruk nyomottak; üzlet, úgy az eladók, mint a vevők tartózkodása folytán nem jön létre.

— **A Luiza gözmalom részvénytársaság** Ullmann M. elnöklété alatt ma tartotta közgyűlését. A fölolvastott üzleti jelentés szerint 4 06,878¹⁰/₁₀ mázsa buza öröltetett meg; a tiszta jövedelem 124,165 frt 58 krra rugván, melyből az alapszabályszerű levonások 17,794 frt 54 krral, a kétesse vált követelések 7,878 frt 61 kr; a 10%-nyi tantémek 9,849 frt 14 krral, — összesen 35,523 frt 29 kr. levonatván; a maradék 88,642 frt 29 krből új befektetéseire 16,121 frt 16 kr fordítatván: 63,000 frt jut osztalékul, s így minden 160 forinttal befizetett részvénye 18 forint osztalék fizettetik. A jelentés tudomásul vétetett, a fölmentés megadott s Herz helyett Macklup választatott igazgató tanácsosnak.

— **Gazdasági muzeumunk** rendezése a „Köztelken” örvendetes módon halad. A bécsi nemzetközi kiállításról hozott és külföldről kiegészített gyapjumentványok, Anselm-féle eszközgyűjtemény s több más érdekes tárgy a kiállításról szerzett díszes fekete és aranyozott szegélytű szekrényekben már el van helyezve. Az új és a bécsi kiállítás tér munkásai által megviselt szekrények helyrehozatala sok időt és költséget igényel. A földművelési miniszterium muzeumunk létrejöttét elősegítendő, e napokban 1300 frtnyi segélyvel járult az első berendezés költségeihez.

— **Szerb ezüst pénz.** Szerbia azon nemzetközi egyezményeket fogadta el pénzrendszere alapjául, melyek 1865-ben Párisban Franciaország, Belgium, Olaszország és a Svájc között stipuláltak, s amelyeket később Görögország is magáévá tett. Az új szerb pénz alapegységét a dinar (frank) = 100 para képezi. A veretése 835 ezredrészt ezüst finomsági tartalommal és 165 ezredrészt réz keverékkel történik. Ebből tehát világos, hogy a szerb pénz nem igen lesz alkalmas eszköz nemzetközi fizetésre. Az voltaképen váltópénz. A törvényben ugyan e kifejezés nem fordul elő, de miután a beléték nem felel meg a névleges értéknek, azt ilyen gyanánt kell tekinteni. Az osztrák ezüst értékek viszonyitva egy szerb dinar nem 40 o. é. kr., hanem csak 37 és fél kr.; körülbelül tehát olyan értéke lesz Magyarországon a szerb ezüst-pénznek, mint az osztrák papírpénznek. Ennek azonban az imént jelzett hátrány mellett az az előnye van Szerbiára nézve, hogy pénze nem fog oly könnyen kiözönlöni az országból, mintha teljes értékű volna.

— **Az osztrák államvaspályatársaság** két részre különválasztását javasolja a „Reform.” Hangsúlyozza, hogy egy ország közlekedési politikája nem lehet független sohasem, ha vasutai más országban székelenek, más országban keresik sulypontjaikat. Nincs is ez sehol a világon, csak nálunk. Nálunk eshetik meg csak, hogy a nyugati, kassa-oderbergi, eperjes-tarnovi és az első gácsországi pályá Ausztriára appellál Magyarországtól és viszont; nálunk eshetik meg csak, hogy az ország közgazdasági viszonyait, s ezzel együtt forgalmát, fejlődését, két föltűnően teljesen független, velünk teljesen ellenkező érdeki társaság uralja: az állam és a déli vasutársaság. Az alduai forgalmat megkapó társaságnak pedig sulypontja és végpontja csak Magyarországon lehet. „Ez indokolja — szól a „Reform” — azon nézetünket, hogy a jelen osztrák államvaspályatársaság, miután az a francia részvényesekre nézve ugys mindegy, miután továbbá az így is több mint 140 mérföldnyi óriás hálózattal birna, választassék ketté, egy magyar és egy osztrák részre s az ezen szétválasztásra vonatkozó tárgyalások haladéktalanul kezdessenek meg, a jelen kérdés eldöntése ezek eredményétől tétlenül függővé.”

— **A „Neue freie Presse”** írja, hogy a budapesti entrepots tárgyában a legutolsó alkalommal az osztrák államvaspályatársaság és a magyar kormány közt alkudozások folytak, amelyeknek alapjául szolgálta az, hogy a nevezett társaság indóházával kapcsolatosan óhajtá azt létesíteni. A nevezett lap szerint a magyar kormány ezen szándékba, — miután az államkincstár jelen állapot mellett sok ideig nincs kilátás államköltségen vagy állami kamatbiztosítással építeni, készségesen beleegyezett ebbe. — Mi hiteles helyről úgy vagyunk értesítve, hogy e hir egyáltalán nélkülöz minden alapot; a kormány ez alkalommal csupán a temesvár-orsovai vasut tárgyalásaira szoritkozván.

— **A budapesti gabna- és értéktőzsdéről,** május 12. Daczára a gyenge kínálatnak, mely az esőzés folytán beállott, vételkedv még kevesebb volt, ugyannyira, hogy gabonában semmi kötés sem jött létre, a mai nap folyamában. A tőzsdén a hangulat ma szilárdabb, a forgalom valamivel élénkebb volt. Eladattak: m sorsj. 77.50, m hitel 144 — 143.50, anglo 30 — 31, földhittel 55, mun. 25, pesti közuti 274, molnárok és sütők 242, pesti hengermalom 785, takarékek és hitel 46.50, országos központi 70, budapesti gözmatom 690 forintjával fizetve. Valuták nem változtak, 20 frankos arany 8.99, császári arany 5.37. talér 1.66¹⁰/₁₀.

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.
Segéd szerkesztő: Dr. Kakujay Gyula.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. május 12-én.

Gabona-árak.		Vámmászánkint		Részvények.		Adva Tartva		Adva Tartva						
Hang.	font	font	forint	Befiz.	Befiz.	Befiz.	Befiz.	Befiz.	Befiz.					
Buza, bányási ó v. uj	83	7.45	7.60	315	Első magy. ált. biztosító-társaság	860	865	500	Első magyar serfőzde	410	415	Magy. vasuti köles. (120 frt ez.)	93	93.50
" " " "	85	7.70	7.85	200	Haza	—	—	200	Sertőshizlalo	158	160	Ang-osztr. bank (befiz. 100 frt ez.)	131.75	132.25
tiszav.	87	—	—	300	Pannonia	320	325	200	Athenaeum	244	245	Osztr. földh. (bef. 80 frt ezüstb.)	34	34
" " " "	83	7.70	7.80	100	Pesti bizt.	48	49	500	Pesti könyvnyomda	500	510	Hitelintézet	216	216.25
" " " "	85	7.95	8.05	200	Hunniá	65	67	200	Egyesült magyar gőzhajó-társ.	—	—	Alsó-osztr. lesz. társ. 500 frt	860	870
pestm.	87	—	—	300	Unio	170	175	500	Ganzféle vasöntöde	285	290	Francó-osztr. bank bef. 80 frt ez.	33.25	33.75
" " " "	83	7.65	7.75	200	Pesti közuti vaspálya	272	273	200	Gschwindt-féle szeszgyár	208	210	Nemzeti bank	978	980
" " " "	85	7.90	8	300	Budai	98	100	200	Börgyár	78	80	Duna-gőzhajó-társ. 500 frt pp.	526	528
fehért.	87	—	—	200	Budai hegyipálya	59	60	200	Gyapjamosoda	100	102	Erzsébet-pálya 200 frt pp.	202	203
" " " "	83	7.75	8	80	Municipális hitelt. tétel	24.75	25	100	Salgó-tarjáni kőszénbánya	92	94	Ferdinand ész. pálya 1000 frt pp.	2067	2072
" " " "	85	8	8.10	85	Angol-magyar bank	30.50	30.75	200	Schlick-féle vasöntöde	155	160	Ferencz-József-p. 200 frt o. é. ez.	202.50	203.25
bácskai	87	—	—	160	Magyar általános hitelbank	143.25	143.50	200	Sóskuti kőbánya	100	110	Trieszti Lloyd 500 frt pp.	—	—
" " " "	83	—	—	200	Francó-magyar bank	56	58	500	Első magyar szeszfinomító	150	155	Allam-vaspálya 200 frt o. é. ezüst	137	138
" " " "	85	—	—	100	Magyar általános földhitel-társ.	55	55.50	200	Alagut	79	80	Tiszamél. vasp. befiz. 100 frt pp.	215	216
				70	Pesti egyleti bank	—	—					Tramway befizetés 200 frt o. é.	137	139
				50	Takarék- és hitellegylet	46.75	47					Osztrák földhitelint. ezüst 5 o. é.	95	95.50
				50	Buda-ó-budai népbank	31.50	31.75					Osztrák nemzeti bank 5 o. é.	83.50	84
				100	Iparbank	46.50	47					Alf. fumei vasp. 200 frt ez. 5 o. é.	90.55	90.70
				200	Budai kereskedelmi és iparbank	175	180					Ferdinand északi vasut 5 o. pp.	83.25	83.75
				500	Pesti kereskedelmi bank	740	745					Pécs-bácsi vasut 200 frt o. é.	93	94
				200	Pesti iparbank	380	385					I. erdélyi pálya ezüstben 5 o. é.	82.50	83
				100	Budapesti kézművesbank	54	56					Allamvasut 500 frank	137.50	137.75
				50	Hivatalnok. hitellegylet 1. em.	41	43					1867 500 frank	131.50	132.50
				80	Kisbirtokos. hitelintézete	70	75					Déli vasut	109.25	109.50
				100	Országos közp. takarékp. 5 o.	70	75					Magyar keleti vasp. 600 frank	63.75	64
				1000	Pesti hazai	2290	2300							
				100	Budapesti fővárosi	151	152							
				100	Kőbányai takarékpénztár	50	51							
				100	Külvárosi tanaképenztár	37	38							
				40	Szentendrei takarékpénztár	37	38							
				60	Ujpesti takarékpénztár	41	43							
				500	Arpádmalom	38	40							
				500	Blumféle	33	35							
				500	Concordia	270	275							
				200	Erzsébet	110	112							
				160	Luzsa	135	136							
				200	Molnárak és sütők	243	244							
				75	Hengermalom	785	790							
				300	Victoria	100	105							
				100	Első budapesti	690	695							
				100	Budai gyárudvar	18	20							
				1000	Pannonia	410	415							

H I R D E T É S E K.

MÜLLER F. A.
(ezelőtt Alter és Kiss)
gazdagon felszerelt

férfi-divatárúk tára

BUDAPESTEN:

váci- és régi posta-utca sarkán, Szentkirályi-féle házban,
ajánlja a közelgő tavaszi és nyári idényre dús választéku

férfi-divat-cikkei.

Kitünő szabász vezénylete alatt álló férfi-szabóság.

Mindennemű szilárdhitelű gyárakból vásárolt angol és francia kelmék.

▶ Vidéki megrendelések ▶

utánvét melletti pontos teljesítésére különös gond fordítottatik; a t. vidéki megrendelők kéretnek a kívánt cikkeknek megközelítő árát meghatározni.

Minták készséggel bérmentve küldetnek.

Francia modor után készült **férfi-íngék**, fehér és színes, vászon, chiffon, fél vászon, angol, oxford- és flanel-szővetekből.

Kész íngékben csakis **fehér chiffon-szővetből** szolgálhatok, minden másnemű mérték után készül.

Angol vászon és francia chiffon (cambrig) **gallér és kézelő.**

Vászon chiffon és batizst **íng-mell** (devents) himzéssel vagy szegélyvel.

Francia batizst, vászon és selyem **zebbeli** fehér vagy színezett szegélyvel.

Fél és egész **férfi-harisnya** fil d'Ecos, gyapot-, selyem- és gyapjúból, legújabb minták- és kitünő minőségben.

Nagy választás **vadászharisnyákban.**

Vászon és chiffon **lábravaló.**

Fil d'Ecos, selyem báli és gyapju **női harisnya** minden szín- és mintákban.

Legújabb angol és francia divatu **kalapok.** Őti- és vadászó-kalap. Merino és selyem claque (báli hengerkalap.) Nyári szalma- és szövet-kalap.

Nagy választás uti- és vadász-sapkákban minden idényre, válogatott formákban.

Nyári idényre vászon és selyem foulard **férfi-napernyő.**

Ang. 8, 12 és 16 águ **esernyők.**

Nagy választéku **sétabotok.**

Gyári raktár mindenemű angol, francia és prágai **kesztyűkből**, ugymint: 1 és 2 gombos férfi prágai kesztyű, valódi jovin, ang. dogskin és ang. cheyrette kesztyű; posztó, zerge- és szarvas-bőr vadász- és hajtokesztyű, ezerna, selyem és nyári mosóbőr-kesztyű.

2, 3 és több gombu prágai **női kesztyűk**, selyem fillet- és pluss-kesztyű, női lovalgóló (stulp) és mosóbőr-kesztyű.

Dús választás mindenemű férfi és női **nyakkendőkből** legújabb mintákban, nyári idényre különösen ajánlható mosó foulard nyakkendők 50 különböző mintákban. Továbbá angol eclairpok és külső cachener kendők nagy választásban.

Angol és francia **illatszerek és szappanok.** Valódi Eau-Bouquet, valódi Eau de Cologne. Mindennemű haj-, fog- és körömfekf.

RÁTH MÓR

némely újabb kiadásai.

- HORVÁTH MIHÁLY** Magyarország történelme. Második javított kiadás 9., 10., 11., 12., 13., 14. kötet. Ára füzve 22 frt. Angol kötésben 27 frt.
- A „25 év Magyarország történelméből” és a „Függetlenségi harcz történetének” jelen új kiadásai a most megjelent „Magyarország történelme” 1-8. kötetének szükséges folytatását képezik, mire azon 8 kötet levői különösen figyelemessé tétetnek.**
- CSÉNGERI ANTAL.** Történetírók és a történetírás. (Sajtó alatt.)
- Közigazgatásunk és a magyar nemzetiség.** (Február 1874.) Ára 1 frt.
- Gróf LÓNYAY MENYHÉRT.** Közigyeinkről. Nézetek Magyarország pénzügyi állapotáról. (Megjelent 1873. decemberben.) Ára 1 frt 80 kr.
- KELETI KÁROLY.** Hazánk és népe. A m. t. akadémia által a nagy díjjal koronázott mű második kiadás. Ára füzve 2 frt 80 kr. Angol kötésben 3 frt 60 kr. (Az első kiadás ára köve 7 frt.)
- KODOLÁNYI ANTAL.** Gazdasági haszonbéri mintaszervezés. Dr. Drecher korszokott pályamunkája után. Függetléről: A magyar államjavak és közalpitványi jászágokról kötött haszonbéri szerződések mint. Ára 3 frt.

- CURTUS ERNŐ.** A görögök története. A magyar tud. akadémia megbízásából fordítja Huszar Imre. 1-3. füzet ára 3 frt.
- HORVÁTH MIHÁLY.** Szabad egyház a szabad államban. Williams Roger. A szabad egyház a szabad államban elv teremtője és megtestesítője. 2-ik kiadás. Ára 80 kr.
- MOMMSEN TIVADAR.** A rómalak története. Az ötödik kiadás után a magyar tud. akadémia megbízásából fordítja Toldy István 1-8. füzet ára 1 frt.
- DUNCKER MIKSA.** Az ókor története. A 3-ik kiadás alapján a magy. tud. akadémia megbízásából fordítja Jónás János. 1-4. füzet 4 frt.
- MILL J. STUART.** A deductiv és inductiv logika rendszere. Mint a megismerés elveinek és a tudományos kutatás módszerének előadás. Az eredeti 7-ik kiadása után a magyar tud. akadémia megbízásából fordítja Szász Károly. 1-4. füzet 4 frt.
- LEWES.** Göthe élete. A magyar tud. akadémia megbízásából Szász Károly. 1-3. füzet 4 frt.
- MÜLLER MIKSA.** Főolvasások a nyelvtudományról. A 6-dik kiadás után a magyar tud. akadémia megbízásából fordítja Steiner Zsigmond. 1-4. füzet 4 frt. (3573)
- B. EÖTVÖS JÓZSEF.** Gondolatok. A hátrahagyott kéziratokból bővített emlékkiadás. Kis album-alak. Eötvös legjobban sikerült fenyképezett arczképeivel. Halványanra papiron vörös szegélyvel. Ára füzve 5 frt. Pompás díszköt. 8 frt.
- Magyarország 1514-ben.** Regény. 2-dik kiadás. 3 rész két kötetben. Ára 5 frt 60 kr. Angol kötésben 7 frt.
- TOLDY FERENCZ.** Irodalmi beszédek. Két kötet. Ára füzve 4 frt. Angol kötésben 5 frt 60 kr.

- Irodalmi arczképek és szakaszok. Ára füzve 2 frt 60 kr. Angol kötésben 3 frt 40 kr.
- IPOLYI ARNOLD** kisebb munkái. 2 kötet. A szerző arczképeivel. Ára füzve 5 frt. Angol kötésben 6 frt 60 kr.
- SZABÓ KÁROLY** kisebb történelmi munkái. 2 kötet. Ára füzve 5 frt. Angol kötésben 6 frt 60 kr.
- HUNFALVI PÁL.** Tanulmányok. Ára füzve 2 frt 80 kr. Angol kötésben 3 frt 60 kr.
- LUCIUS ANNAEUS SENECA** vizsgálatala Marciahoz. Fordította Lévy József. Diszkidás. Ára 60 kr.
- „A római bölcs vizsgálaló elmékedő-et testvérem sirja felett búsongó kedves jó szülöimnek ajánlom.” (L. J.)
- KÖLCSEY FERENCZ** válogatott prózai munkái (Elbeszélések, beszédek sat.) Greguss Ágost bevezetésével. Ára füzve 1 frt 40 kr. Angol kötésben 2 frt.
- Országgyűlési napló, és Wesselényi védelme.** Új jutányos kiadás. Ára füzve 1 frt 40 kr. Angol kötésben 2 frt.
- GREGUSS ÁGOST** tanulmányai. Két kötet. Ára füzve 4 frt 50 kr. Angol kötésben 6 frt.
- DÓCZY LAJOS.** Csök Vigjáték 4 felvonásban. Az akadémia Teléki díjjal koronázott mű. Ára füzve 1 frt 20 kr. Diszkidásben 2 frt 20 kr.
- MOORE, HEINE, BURNS** költeményeiből. Fordította Szász Károly. Ára füzve 2 frt. Diszkidásben 3 frt 20 kr.
- BYRON, HUGO VICTOR, BERANGER** költeményeiből Fordította Szász Károly. Ára füzve 2 frt. Diszkidásben 3 frt 20 kr.
- SZÁSZ KÁROLY** vegyes kisebb műfordításai. Ára füzve 2 frt. Diszkidásben 3 frt 20 kr.
- GÖTHE.** Faust. Fordította Dóczy Lajos. Diszkidás. Ára füzve 2 frt. Pompás díszkötésben. 3 frt 20 kr. Diszkidásben Kaulbach fenyképeivel 4 frt.